

23.9.2004/MvN

ändringar 24.9, 27.9, 27.9, 29.9, 1.10, 4.10 (slutlig) klockan 9.30

Lagförslag

1. Lag om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 11 maj 1979 om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) 3 §,

ändras 1 § 1 mom., 2, 4–8 och 11–14 §, av dem 1 § 1 mom. och 6 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 904/1995, 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 504/1986, 11 § i lagarna 540/1982, 500/1995 och 525/2003 och 12 § i lag 586/1998, samt

fogas till lagen en ny 6 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Rätt att ta ut kontrollavgift av den som reser kollektivt utan giltig biljett kan beviljas kommuner, Huvudstadsregionens samarbetsdelegation och en myndighet som svarar för järnvägarnas trafiksäkerhet.

-----

2 §

Samarbete mellan offentligrättsliga samfund med rätt att ta ut kontrollavgift

Offentligrättsliga samfund som avses i 1 § 1 mom. kan komma överens om att samordna uttagandet av kontrollavgifter som omfattas av deras behörighet. Olika kommuner kan dessutom komma överens om att ordna detta så att en kommun eller Huvudstadsregionens samarbetsdelegation tar hand om kontrollavgifterna för en eller flera kommuner enligt bestämmelserna i kommunallagen (365/1995) och lagen om Huvudstadsregionens samarbetsdelegation (1269/1996). Samarbetsavtalet skall inges till kommunikationsministeriet för kännedom eller fogas till ansökan, om det redan från början är meningen att systemet för kontrollavgifter skall samordnas.

4 §

Beviljande av rätt att uppbära kontrollavgift

Rätt att uppbära kontrollavgift beviljas av kommunikationsministeriet på ansökan.

Rätt att uppbära kontrollavgift skall beviljas om

1) avsikten är att tillämpa ett system med kontrollavgift

a) i spårtrafik eller

b) i annan kollektivtrafik, förutsatt att antalet passagerare är stort och ett enhetligt biljett- och prissystem är i bruk, och

2) den sökande presenterar en utredning över att

a) biljetter med säkerhet går att lösa och är lätta att använda,

b) inskolningen av kontrollörerna och informationen till allmänheten om systemet med kontrollavgifter har planerats på ett ändamålsenligt sätt, och

c) kontrollerna kommer att utföras enligt denna lag.

En beviljad rätt att ta ut kontrollavgifter gäller tills vidare. I ett beslut om denna rätt skall anges vilken kollektivtrafik som får kontrolleras och till beslutet kan, om det behövs, fogas villkor som gäller lösande av biljett, lätthet vid biljettanvändningen, inskolning av kontrollörer, information om systemet och samordning av uttagande av kontrollavgifter.

5 §

Kontrollavgiftens storlek

Kontrollavgiftens storlek fastställs av kommunikationsministeriet på ansökan av det offentlighetsrättsliga samfund som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift. Kontrollavgiften får fastställas till ett belopp som är högst 40 gånger så stort som den lägsta engångsavgift som vuxna passagerare betalar för bussresor inom det nämnda offentlighetsrättsliga samfundets område eller för resor med billigaste tågtyp.

6 §

Biljettkontrollörer

Kontrollavgift påförs av en biljettkontrollör som är godkänd för uppgiften av polisen i den kommun där samfundet med rätt att ta ut kontrollavgift har sitt hemvist.

Som kontrollör godkänns en person som är anställd hos ett samfund med rätt att ta ut kontrollavgift och

1) som fyllt 18 år,

2) som med godkänt resultat fullgjort en utbildning som omfattar studier angående kollektivtrafiken i fråga och dess taxsystem, bestämmelserna om kontrollavgift inom kollektivtrafiken, kontrollörernas uppgifter samt de rättigheter, skyldigheter och ansvarsfrågor som behövs för att utföra dessa uppgifter; vad som avses med godkänt resultat bestäms närmare i en förordning av justitieministeriet, och

3) som har sådana personliga egenskaper som gör honom eller henne lämplig för uppgiften.

Polisen utfärdar ett kontrollpass till kontrollören, vilket skall vara försett med ett fotografi av kontrollören. I passet anges kontrollörens personuppgifter, befogenheter samt den trafik som hans eller hennes behörighet gäller. Kontrollören skall vid behov uppvisa kontrollpasset för passagerarna.

I sitt arbete är kontrollören underställd tillsyn av polisen. Om kontrollören uppträder i strid med sina skyldigheter eller på annat sätt visar sig olämplig för uppgiften kan polisen återta godkännandet eller, om ett återtagande är oskäligt med hänsyn till omständigheterna, utfärda en varning till

kontrollören. Godkännandet skall återtas om anställningen upphör eller om samfundets rätt att ta ut kontrollavgift återtas. Om godkännandet återtas skall kontrollören återlämna sitt kontrollpass till polisen.

Polisen för förteckning över beslut om godkännande och återtagande av godkännande av kontrollörer. För hanteringen av personuppgifter gäller dessutom lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

6 a §

Ordningsvakter som biträder vid kontrollerna

Vid biljettkontroller kan sådana ordningsvakter hjälpa till som fått uppdraget av ett offentlighetsligt samfund med rätt att ta ut kontrollavgift och som tillsatts enligt ordningslagen (612/2003) för en trafikstation eller för att upprätthålla ordning och säkerhet i färdmedel inom kollektivtrafiken. En ordningsvakt godkänns för uppgifter som avses i denna paragraf av polisen i den kommun där samfundet med rätt att ta ut kontrollavgift har sitt hemvist, om ordningsvakten har sådana personliga egenskaper som gör honom eller henne lämplig för uppgiften och har med godkänt fullgjort en utbildning som omfattar huvuddragen av de ämnesområden som anges i 6 § 2 mom. 2 punkten; vad som avses med godkänt resultat bestäms i en förordning av justitieministeriet.

Ett samfund med rätt att ta ut kontrollavgift skall återta uppdraget för en ordningsvakt som biträder vid en kontroll om denne uppträder i strid med sina förpliktelser eller visar sig vara olämplig för uppdraget på annat sätt, om godkännandet som ordningsvakt eller som medverkande vid biljettkontroll upphör att gälla eller om uppdragsgivarens rätt att ta ut kontrollavgift återtas.

Bestämmelserna i 6 § 3–5 mom. om kontrollpass, polistillsyn, utfärdande av varning och förande av förteckning är också tillämpliga på ordningsvakter som biträder vid kontrollerna.

7 §

Återtagande av rätten att ta ut kontrollavgift

Kommunikationsministeriet skall återta rätten att ta ut kontrollavgift, om

- 1) detta begärs av den som erhållit denna rätt, eller
- 2) kontrollverksamheten har upphört.

Kommunikationsministeriet kan återta rätten att ta ut kontrollavgift, om

- 1) den som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift väsentligt brutit mot en lag av vikt för utövandet av verksamheten,
- 2) den som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift väsentligt brutit mot grundläggande villkor i beviljningsbeslutet, eller
- 3) det i kontrollverksamheten förekommer andra allvarliga missförhållanden och den som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift inte genast vidtagit åtgärder för att avhjälpa dessa missförhållanden då de kommit till dennes kännedom.

I de fall som avses i 2 mom. får kommunikationsministeriet i stället för ett återtagande ge en varning till den som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift, om ett återtagande av rätten att ta ut kontrollavgift är oskäligt med hänsyn till kontrollsystemets syfte och mål eller om missförhållandena redan har avhjälpits.

8 §

Påförande av kontrollavgift

Passagerarna är skyldiga att uppvisa biljett på begäran av en kontrollör. Uppvisar en passagerare inte giltig biljett, är han eller hon skyldig att mot kvitto betala biljettpriset och en kontrollavgift, som kontrollören bestämmer. Passagerare som inte uppvisar giltig biljett skall för kontrollören uppge namn, ålder, yrke och adress på begäran av denne.

Passagerarna är också skyldiga att uppvisa biljett på begäran av en ordningsvakt som biträder vid kontrollen. Om en passagerare inte uppvisar giltig biljett kan ordningsvakten anmäla saken till kontrollören för påförande av kontrollavgift eller vidta åtgärder enligt 11 § 1 mom. En ordningsvakt får inte vare sig kräva eller påföra kontrollavgift.

Om en passagerare inte betalar den kontrollavgift som krävs av honom eller henne, skall kontrollören tillstålla passageraren ett skriftligt betalningsföreläggande inom en vecka, vid äventyr att avgiften drivs in i utsökningsväg.

Om en kontrollavgift inte har betalats inom den i 3 mom. utsatta tiden, får den drivas in hos passageraren utan dom eller beslut på det sätt som bestäms om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

11 §

Kontrollörers och biträdande ordningsvakters rättigheter och ansvar

En kontrollör har rätt att gripa en passagerare som saknar giltig biljett och som inte styrker sin identitet på ett tillförlitligt sätt. Kontrollören får även avlägsna en sådan passagerare från färdmedlet eller ett plattformsområde som avses i 1 § 2 mom., om detta inte är oskäligt med hänsyn till passagerarens ålder och andra omständigheter eller äventyrar passagerarens hälsa. Avlägsnas den gripne inte från färdmedlet eller plattformsområdet, skall han eller hon överlämnas till polisen utan dröjsmål. På begäran av kontrollören har en biträdande ordningsvakt rätt att lämna den hjälp som behövs för att gripa, avlägsna eller till polisen överlämna en passagerare. En ordningsvakt får dessutom självant och på samma villkor som en kontrollör avlägsna en passagerare som saknar biljett från färdmedlet eller plattformsområdet, om detta har avtalats med uppdragsgivaren.

Om en passagerare genom att göra motstånd försöker undgå att bli gripen, förpassad till polisen eller avlägsnad från färdmedlet eller plattformsområdet som avses i 1 § 2 mom., har kontrollören rätt att använda de maktmedel som är nödvändiga för att genomföra åtgärden och som kan anses försvarliga med beaktande av passagerarens uppträdande och övriga omständigheter. En ordningsvakt som biträder kontrollören har samma rättigheter.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen (39/1889).

En kontrollör har rätt att få handräckning av polisen i de fall som nämns i 1 och 2 mom.

En anställd hos ett samfund med rätt att ta ut kontrollavgift betraktas som en i 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen (39/1889) avsedd person när han eller hon utför uppgifter enligt 6 a eller 8 § eller utövar rättigheter enligt 11 §. En ordningsvakt som biträder vid kontrollen betraktas också som en sådan person när han eller hon utför uppgifter enligt 8 § 2 mom. eller utövar sina rättigheter enligt 11 §.

12 §

Passagerares straffansvar

Straff för motstånd mot en kontrollör eller en ordningsvakt som avses i denna lag bestäms i 17 kap. 6 § i strafflagen och straff för lämnande av oriktiga personuppgifter bestäms i 16 kap. 5 § i strafflagen.

13 §

Ändringssökande

En passagerare som är missnöjd med en kontrollörs åtgärd som gäller påförande av kontrollavgift har rätt att överklaga frågan hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar. Om sökandet av ändring gäller i övrigt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

14 §.

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om sökande av rätt att ta ut avgift, om handlingar som behövs för godkännande av biljettkontrollörer, om godkännandeförfarandet, om förfarandet för att fastställa och verkställa kontrollavgifter och om information om systemet för kontrollavgifter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

---

2. Lag om ändring av 17 kap. 6 § i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 563/1998, som följer:

17 kap.

Om brott mot allmän ordning

6 §

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

Med *person som upprätthåller ordningen* avses i denna paragraf

